



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Kanaalzone Noord, gemeente Apeldoorn

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

24 oktober 2023 / projectnummer: 3770



1 Advies voor de inhoud van het MER

De gemeente Apeldoorn wil het gebied 'Kanaalzone Noord' aan de noordzijde van Apeldoorn transformeren tot een stedelijk milieu. Het gaat om negen (voorgenomen) projectontwikkelingen, waaronder de transformatie van het voormalige Zwitsalterrein. De gemeente wil ongeveer 2.170 woningen bouwen, met daarnaast ruimte voor onderwijsinstellingen en bedrijvigheid. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (hierna MER) opgesteld. De gemeenteraad van Apeldoorn heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

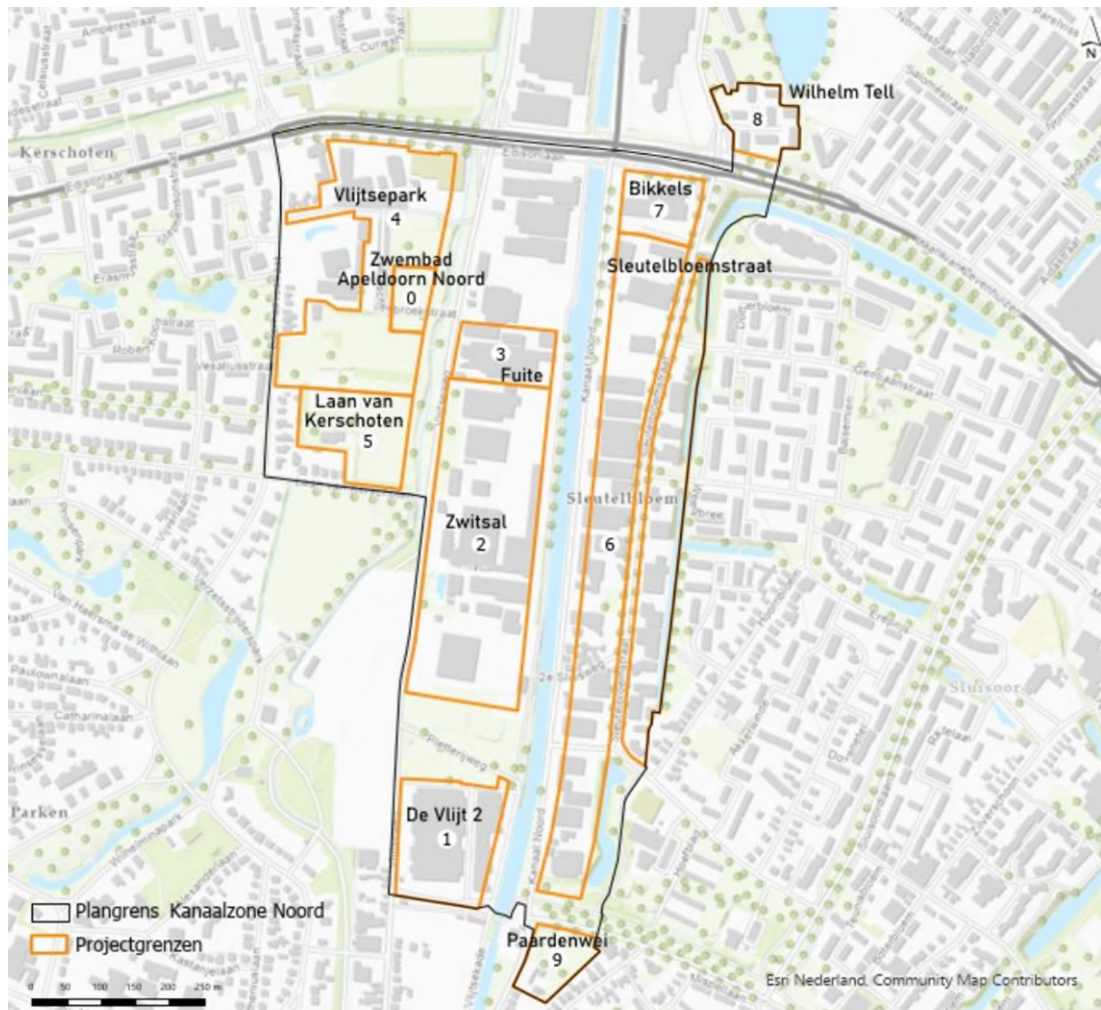
De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de transformatie van de Kanaalzone Noord, het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Achtergrond en randvoorwaarden:** de gebiedsontwikkeling volgt uit eerder genomen besluiten zoals de Omgevingsvisie 'Woest aantrekkelijk Apeldoorn'. Geef aan welke randvoorwaarden en ambities hieruit voortkomen.
- **Vertaling ambities naar concrete en toetsbare doelen:** maak vanuit de ambities, opgesteld binnen het bestaande beleid, concrete en toetsbare doelen voor de (deelgebieden van) Kanaalzone Noord.
- **Alternatieven en varianten:** stel op basis van de geconcretiseerde doelen alternatieven op voor de gebiedsontwikkeling. Geef hiervoor ook verschillende (inrichtings)varianten of maatregelen waarmee negatieve gevolgen worden beperkt bij de aanleg- en gebruiksfase.
- **Beoordelingskader en milieugevolgen:** maak een projectspecifiek beoordelingskader op basis van de geconcretiseerde doelen. Geef inzicht in de milieueffecten van de voorgenomen gebiedsontwikkeling, de alternatieven en de varianten. Beschrijf ook de mate waarin de doelen worden bereikt per alternatief en variant. Specificeer dit voor de verschillende deelgebieden en voor het hele gebied van Kanaalzone Noord.
- **Het voorkeursalternatief:** onderbouw hoe tot het voorkeursalternatief is gekomen. Geef daarbij aan welke rol de milieugevolgen hebben gespeeld.
- **Monitoring en evaluatie:** geef een aanzet voor een monitorings- en evaluatieplan om bij de uitvoering van het plan de milieugevolgen en de bijdrage aan de doelen te toetsen.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau (hierna NRD) van de Kanaalzone Noord¹. Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

¹ Witteveen+Bos. 2023. Kanaalzone – Noord Apeldoorn Notitie Reikwijdte en Detailniveau.



Figuur 1: Kanaalzone Noord met daarin de ligging van de 9 deelprojecten (bron: NRD).

Aanleiding MER

De gemeente Apeldoorn wil de Kanaalzone-Noord transformeren tot woongebied. Deze transformatie bestaat uit negen projecten. Dit zijn De Vliet2, Zwitsal, Fuite, Vlietsepark, Laan van Kerschoten, Sleutelbloemstraat, Bikkels, Wilhelm Tell en Paardenwei. Met deze projecten moeten ongeveer 2.170 woningen gerealiseerd worden. Daarnaast is ook het zwembad Apeldoorn Noord onderdeel van het plan.

De verschillende projecten kunnen samen worden aangemerkt als een 'stedelijk ontwikkelingsproject' zoals beschreven in categorie D11.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage of categorie J11 van Bijlage V bij het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet. Daarmee is er een m.e.r.-beoordelingsplicht. De gemeente Apeldoorn heeft besloten één MER op te stellen voor de volledige transformatie in de Kanaalzone Noord.

Het MER wordt in eerste instantie opgesteld voor de wijziging van het Omgevingsplan voor het Zwitsal-terrein. Mogelijk worden ook andere projecten bij dit besluit betrokken. Op dit moment is nog niet bekend welke besluiten voor de andere projecten worden genomen in de latere besluitronde(s). Ook bij de uitwerking van de volgende bestemmingsplannen of omgevingsplannen is het in beeld brengen van de milieugevolgen essentieel. Dat betekent dat de effecten voor die gebieden nog gedetailleerd in beeld gebracht moeten worden. Dat kan bijvoorbeeld in aanvulling op en actualisatie van het onderhavige MER. Vooruitlopend op het MER wordt een los besluit genomen over het Zwembad Apeldoorn-Noord, inclusief een m.e.r.-beoordeling. Het zwembad wordt in samenhang met de andere projecten meegenomen in het

MER ongeacht de uitkomst van deze m.e.r.-beoordeling. De gemeente wil op deze manier de eventuele cumulatieve milieueffecten in het MER kunnen beschouwen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van de gemeente Apeldoorn – besluit over transformatie Kanaalzone.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer [3770](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, doelen en besluiten

2.1 Achtergrond

In de NRD staat dat de gemeente Apeldoorn woningen wil toevoegen aan de stad om de verwachte bevolkingsgroei te kunnen huisvesten. Enkele randvoorwaarden voor deze verstedelijkingsopgave zijn vastgelegd in het programma 'Stadmaken op de Veluwe' en de Omgevingsvisie 'Woest aantrekkelijk Apeldoorn'. Tweederde van deze woningen moet in de bestaande stad worden gerealiseerd. De gemeente wil daarom de centrumgebieden binnenstad, Spoorzone en Kanaalzone (het zogeheten BSK-gebied) verdichten. Tegelijkertijd wil de gemeente in dit gebied invulling geven aan haar ambities voor vergroening, duurzaamheid, klimaatadaptatie, leefbaarheid en gezondheid.

In het noordelijke deel van de Kanaalzone zijn negen samenhangende projecten geprogrammeerd (zie figuur 1). De ruimtelijke invulling van deze projecten bevindt zich in verschillende fasen van planning en uitvoering. De ontwikkeling van het zwembad Apeldoorn Noord is urgent verklaard door de gemeente en zal volgens de NRD op korte termijn worden gerealiseerd. De ontwikkelingen van De Vlijt 2, Zwitsal en Vlijtsepark worden momenteel nader uitgewerkt door projectontwikkelaars in de vorm van inrichtingsplannen. De overige projecten bevinden zich nog in een minder concrete fase. Beschrijf deze achtergrond van het project in het MER en de ambities en randvoorwaarden die daaruit voortkomen. Vermeld de status en voortgang van ieder deelproject binnen Kanaalzone Noord.

2.2 Beleidskader

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant zijn voor Kanaalzone Noord. Geef ook aan of het plan kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga naast het genoemde beleidskader in paragraaf 5.3 van de NRD in ieder geval ook in op:

- wet- en regelgeving en (nationaal, provinciaal en gemeentelijk) beleid op het gebied van klimaat, natuur, mobiliteit, geluid, luchtkwaliteit, (externe) veiligheid en cultureel erfgoed;

- Nationaal Programma Circulaire Economie²;
- Regionale Energiestrategie (RES), programma's van de Regio Stedendriehoek³ en Transitievisie Warmte (TvW);
- Programma Stadmaken op de Veluwe;
- Omgevingsvisie 'Woest aantrekkelijk Apeldoorn' (2040)⁴ en het daarin omschreven gebiedsprofiel voor de Kanaalzone en de mobiliteitsstrategie;
- Groenplan⁵;
- de relatie en afbakening met andere transformatiegebieden in het BSK-gebied.

Geef aan hoe deze wet- en regelgeving en dit beleid is vertaald in het plan voor Kanaalzone Noord.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor één of meerdere nader te bepalen besluiten die de negen deelprojecten juridisch-planologisch mogelijk maken, aldus de NRD. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is, wat de samenhang is en wat globaal de planning is. Ga ook in op het (ruimtelijk) besluit voor het zwembad Apeldoorn Noord en het (mogelijke) ruimtelijk besluit voor het Zwitsalterrein. Geef aan wat dit inhoudt voor het MER.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Ambities, doelen en het voorgenomen plan

Vertaling beleidsambities naar doelen voor de transformatie

In het MER moeten de gemeentelijke beleidsambities, die bijvoorbeeld volgen uit de gemeentelijke Omgevingsvisie, vertaald worden naar concrete doelen en randvoorwaarden van dit project. Vervolgens moet via alternatieven worden onderzocht hoe de doelen gerealiseerd kunnen worden. Het MER krijgt zo meerwaarde voor de besluitvorming. Voor een goede basis voor de samenstelling van alternatieven moet het MER aangeven wat relevant beleid is (zie paragraaf 2.2 van dit advies) en hoe dit beleid wordt vertaald naar doelen of randvoorwaarden voor de transformatieplannen.

In de NRD staat al dat gemeente Apeldoorn ambities heeft op het gebied van:

- **woningbouw:** in het BSK-gebied moeten 5.000 woningen worden bijgebouwd. Met de negen projecten in Kanaalzone Noord is de ambitie om hiervan ongeveer 2.170 woningen te realiseren. Qua type woningen wordt er gezocht naar een mix die past bij de wensen van de verschillende doelgroepen;

² Zie [Beleidsnota Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 - 2030](#).

³ Voor de verschillende programma's, zie de website van de [Regio Stedendriehoek](#).

⁴ De Omgevingsvisie is te vinden op de [website van de gemeente Apeldoorn](#). Het bijbehorende MER en het advies daarover van de Commissie m.e.r. is hier te vinden: [3539. Omgevingsvisie Apeldoorn](#).

⁵ Het Groenplan is te vinden op de [website van de gemeente Apeldoorn](#).

- **mobilititeit:** de mobiliteitsstrategie voor het BSK-gebied is het realiseren van een hoogstedelijk autoluw gebied en het bevorderen van actieve mobiliteit (wandelen en fietsen). Dit kan invloed hebben op de inrichting. Voor actieve mobiliteit is namelijk minder ruimte nodig dan voor auto's, waardoor de openbare ruimte anders kan worden ingevuld. De ambitie voor de Kanaalzone komt overeen met deze strategie.

Daarnaast zijn er vanuit de bestaande Omgevingsvisie ambities voor (intensieve) vergroening, energiebesparing, duurzaamheid, klimaatadaptatie, leefbaarheid en gezondheid. Deze ambities zijn in de NRD nog globaal beschreven en daardoor niet concreet te vertalen naar alternatieven en nog niet toetsbaar. Wat bijvoorbeeld niet in de NRD wordt genoemd is de ambitie om mogelijkheden te verkennen om in Kanaalzone Noord meer energie op te wekken dan het gebied zelf zal gebruiken.⁶ Een ander voorbeeld is het realiseren van 40% groen in het gebied.⁷

Maak doelen concreet en toetsbaar

De Commissie adviseert de verschillende ambities uit te werken in concrete en toetsbare doelen, voor het totale plangebied en voor de verschillende deelgebieden. Kwantificeer daarin zo veel mogelijk. Deze beschrijving van de doelen vormt een belangrijke basis voor de ontwikkeling van en keuzes tussen alternatieven. Alleen met concrete en toetsbare doelen kunnen de alternatieven worden getoetst aan de mate waarin de gestelde doelen worden bereikt (het doelbereik).

De Commissie adviseert ook om een prioritering van de doelen uit te werken in hoofddoelen en neven-doelen. Maak de relatie duidelijk met de relevante beleidskaders, plannen en programma's (zie paragraaf 2.2 van dit advies).

Maak spanningsvelden zichtbaar

De optelsom van de geformuleerde doelen kan leiden tot een spanningsveld waarbinnen keuzes gemaakt moeten worden. Zo kan het doel om een hoogstedelijk autoluw gebied te maken de toegang tot de rondweg beïnvloeden. Daarnaast kan de benodigde ruimte voor de energieambitie om minstens energieneutraal te zijn de ruimte voor de vergroening in de weg staan. Doelen en opgaven kunnen elkaar op deze manier beïnvloeden en soms ook in de weg zitten. Laat zien hoe met mogelijke conflicterende doelen wordt omgegaan.

Tijdens een mondelinge toelichting van de gemeente Apeldoorn⁸ kwam het ontwikkelen van een zogeheten 'dashboard' ter sprake. Dit kan worden gebruikt om het overzicht te houden over de mate waarin de verschillende deelprojecten bijdragen aan het doelbereik. Met het dashboard zou de gemeente de verschillende thema's van de fysieke leefomgeving (zoals groen) kunnen beoordelen per deelproject. Vervolgens kan deze score gebruikt worden om te bepalen of een score onder een bepaalde ambitie acceptabel is voor een deelproject omdat een ander deelproject boven deze ambitie scoort. Op deze manier kan er tussen de deelprojecten geschoven worden met het behalen van de ambities terwijl de doelen voor het volledige plangebied zijn geborgd. Mocht de gemeente een dashboard op deze manier gaan

⁶ In de Omgevingsvisie van Apeldoorn staat voor het gebiedsprofiel van de Kanaalzone het volgende: 'Alle nieuwbouw wordt nul op de meter gebouwd; voor woningbouw een vereiste en voor bedrijven een streven. Hierbij is het leveren van 'plus-energie' een extra kans'. Met 'nul op de meter' wordt hier energieneutraal bedoeld.

⁷ Dit percentage komt uit het zogeheten NIKA-beleid. Dit beleid is door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn vastgesteld, maar is momenteel nog niet vastgesteld door de gemeenteraad.

⁸ Op 27 september bracht de Commissie een bezoek aan het plangebied en kreeg daar meer informatie over het plan voor Kanaalzone Noord van de gemeente Apeldoorn.

gebruiken, geef dan aan hoe dit in de praktijk gaat werken en voor welk gebied het wordt gebruikt (Kanaalzone Noord, BSK-gebied of Apeldoorn als geheel).

De Commissie adviseert om een dashboard te gebruiken om de spanningsvelden tussen de verschillende ambities en doelen zichtbaar te maken per deelgebied en het gebied als geheel. Op basis van dit overzicht kunnen dan keuzes worden gemaakt voor de invulling van verschillende alternatieven en uiteindelijk voor het voorkeursalternatief.

Beschrijf het plan zo concreet mogelijk

De NRD beschrijft dat de negen projecten binnen het gebied Kanaalzone Noord dusdanig samenhangen dat er één overkoepelend MER wordt opgesteld. De Commissie begrijpt hieruit dat de gemeente de negen projecten samen als één stedelijk ontwikkelingsproject beschouwt. De Commissie onderschrijft deze afbakening, gelet op de samenhang van de deelprojecten. Zij ziet hier ook meerwaarde omdat dan de te maken keuzes en milieueffecten op gebiedsniveau goed in beeld komen.

Voor een goede milieubeoordeling en toetsing op het doelbereik is het nodig om zo concreet als mogelijk het voorgenomen plan te beschrijven. Ga op basis van de concrete en toetsbare doelen, de prioritering daarvan en de spanningsvelden daartussen, per deelgebied en voor het totale gebied, voor zover bekend en (beleidsmatig) vastgesteld, in ieder geval in op:

- het beoogde aantal en type woningen en voor welke doelgroepen deze geschikt zijn;
- de verschillende woningen, gebouwen en bedrijven die worden gesloopt, verplaatst of getransformeerd voor de realisatie van het plan. Beschrijf en geef op kaart aan welke woningen, gebouwen en bedrijven dit zijn. Geef ook aan welke onzekerheden hierin zijn;
- welke bedrijven blijven. Beschrijf de milieucategorie daarvan en welke milieuaspecten bij deze bedrijven een rol spelen. Geef aan wat de aan te houden afstanden of contouren zijn;
- de configuratie van de hoogbouw;
- de totale (nieuwe) infrastructuur van wegen, parkeren, openbaar vervoer, fietspaden en wandelpaden;
- de groen-blauwe structuur;
- de energiesystemen en bijbehorende infrastructuur. Ga daarbij ook in op de energielabels van de huidige gebouwen in het gebied;
- alle voorzieningen, inclusief gevoelige bestemmingen zoals scholen.

Geef vervolgens ook een duidelijk overzicht van het gehele plangebied met de bandbreedtes van de hiervoor benoemde aspecten. Maak daarmee duidelijk welke ruimte er is voor het alternatievenonderzoek. In de NRD staat dat de inrichtingsplannen voor De Vlijt 2, Zwitsal en Vlijtsepark al ver gevorderd zijn. Geef aan welke milieuoverwegingen een rol speelden bij de ontwikkeling daarvan en welk effect dit heeft op de doelen en ruimte voor ontwikkelingen in het gebied als geheel.

Geef inzicht in de fasering

De realisatie van het plan zal gefaseerd plaatsvinden met de verwachte opleverdatum van de verschillende deelprojecten tussen 2026 en 2033. Dit betekent dat het plangebied er in verschillende fasen van realisatie anders uit komt te zien en anders gebruikt zal worden. Dit heeft vooral gevolgen voor de verkeerssituatie, de kwaliteit van de leefomgeving, mogelijke hinder en de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen. Beschrijf de activiteiten die plaatsvinden in de verschillende fasen, de onzekerheden daarin en de doorlooptijd. Geef

op basis hiervan in elke fase van realisatie inzicht in de (milieu)effecten (inclusief de effecten van het slopen van gebouwen), monitoring en mogelijke (tijdelijke) mitigerende maatregelen. Geef aan hoe de diverse ontwikkelingen samenhangen en wanneer juist niet. Ga specifiek in op de afhankelijkheid van ontwikkelaars en het (mogelijk) doorschuiven van bepaalde ambities naar de gebieden die als laatste worden ontwikkeld. Bespreek daarnaast wat het effect en de consequentie voor het project zijn als niet alles wordt gerealiseerd.

3.2 Alternatieven

Het onderzoeken van verschillende alternatieven en varianten⁹ is van belang om de bandbreedte in mogelijkheden voor de gebiedsontwikkeling te verkennen. Het plan kan daarmee worden vormgegeven en verbeterd. Mogelijk conflicteren sommige opgestelde ambities met elkaar (zie paragraaf 3.1 van dit advies). Door verschillende alternatieven te onderzoeken kunnen keuzes worden gemaakt als blijkt dat het realiseren van alle ambities niet haalbaar is.

In de NRD staan zes alternatieven beschreven. Deze alternatieven zijn gebaseerd op een minimaal en een maximaal bouwprogramma dat wordt gecombineerd met drie mobiliteitsstrategieën: minimaal, beperkt en maximaal. De Commissie vindt deze alternatieven vanuit milieuoverwegingen niet onderscheidend genoeg. Ook de bandbreedte waarop deze alternatieven zijn gebaseerd, is niet duidelijk onderbouwd en lijkt in strijd met de gestelde doelen voor het gebied. Dit geldt bijvoorbeeld voor het minimale mobiliteitsalternatief, waarmee de gestelde mobiliteitsdoelen uit de Omgevingsvisie niet worden gehaald. Dit geldt ook voor de ondergrens voor woningbouw, die onder de ondergrens uit de Omgevingsvisie zit voor het gebied.

Ook wordt een aantal randvoorwaarden en ambities voor het gebied onvoldoende meegenomen in de beschreven alternatieven, zoals die voor de groen-blaue structuur, klimaatadaptatie, energie en gezondheidsbevordering. De ruimte die deze thema's vragen, zal het maken van keuzes nodig maken.

De Commissie adviseert daarom om voor het MER vanuit de geconcretiseerde doelen onderscheidende alternatieven te ontwikkelen en deze te richten op de omgevingskwaliteit. Een dashboard (zie paragraaf 3.1 van dit advies) kan helpen om te onderzoeken in hoeverre de verschillende doelen en randvoorwaarden te realiseren zijn en waar het botst. Gebruik dit om de alternatieven en inrichtingsvarianten te ontwikkelen. Ga hierbij in op de ruimtevraagstukken van de verschillende thema's groen-blauw netwerk, vergroening, mobiliteit, voorzieningen, energie- en warmtelevering¹⁰, woningen, ontmoetingsplekken en gezondheidsbevordering¹¹. Ga ook in op de concrete programma's die al bekend zijn voor een aantal van de projecten, zoals voor het Zwitsalterrein. De Commissie adviseert om

⁹ De Commissie beschouwt het verschil tussen alternatieven en varianten voor dit project vanuit het thema/doel waaruit het gebied wordt ontworpen. Een alternatief beschrijft de mogelijke oplossingsrichtingen om een (hoofd)doel of randvoorwaarde te bereiken, zoals de gestelde norm voor vergroening. Daarbinnen kunnen inrichtings- of uitvoeringsvarianten worden onderscheiden die verder ingaan op hoe aan verschillende neven-doelen kan worden voldaan.

¹⁰ Hierbij valt te denken aan verschillende mogelijkheden voor Warmte- en Koudeopslag (WKO) en energieleverende gebouwen.

¹¹ Hierbij valt te denken aan hoe bewegen, recreëren, ontmoeten maximaal wordt bevorderd.

ongeveer vier alternatieven te ontwikkelen vanuit de genoemde thema's. Te denken valt bijvoorbeeld aan de volgende alternatieven:

- maximaal groenblauw (groenblauw netwerk, vergroening, gezondheidsbevordering);
- maximaal programma (woningen, voorzieningen);
- maximaal duurzame mobiliteit;
- maximaal klimaatmitigatie/-adaptatie (energiezuinig, energieopwek, duurzame warmte).

3.3 Voorkeursalternatief

Werk in het MER vervolgens een voorkeursalternatief (VKA) uit. Houd daarbij rekening met de geformuleerde doelen en beleid. Geef aan hoe en op basis waarvan het tot stand komt. Vermeld de (milieu)afwegingen en de optimalisaties die daarbij zijn gemaakt. Geef aan welke milieumaatregelen het uiteindelijk gekozen VKA bevat en wat de effectiviteit daarvan is.

Vergelijk de milieueffecten van het VKA met de in het MER onderzochte alternatieven en varianten. Hierdoor wordt het voor besluitvormers, belanghebbenden en omwonenden duidelijk hoe het plan is geoptimaliseerd.

3.4 Bestaande milieusituatie en referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied, en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten in bestemmings-/ omgevingsplannen of omgevingsvergunningen. Besteed daarbij ook aandacht aan de geplande transformatie van het BSK-gebied. Voor het zwembad is in de NRD aangegeven dat dit zowel onderdeel is van de referentiesituatie als van het plan. De Commissie adviseert om hierin, afhankelijk van de fase van besluitvorming, een duidelijke keuze te maken en deze keuze uit te leggen in het MER.

In de NRD staat dat het voorgenomen bouwprogramma voor 2040 uit de Omgevingsvisie (voor andere locaties dan de Kanaalzone in Apeldoorn) wordt meegenomen als autonome ontwikkeling. Er bestaat nog onzekerheid over de uitvoering van dit bouwprogramma. Er is namelijk nog niet over besloten in bestemmings- of omgevingsplannen. De NRD stelt, dat dit een worst-case benadering is, omdat de effecten van de Kanaalzone boven op de effecten van het overige bouwprogramma komen. De Commissie geeft aan dat als (een deel van) het overige bouwprogramma niet doorgaat, de referentiesituatie wordt overschat en daarmee de effecten van het bouwprogramma (ten opzichte van de referentiesituatie) in de Kanaalzone onderschat. Daarom adviseert de Commissie om in het MER bij de referentiesituatie voor de effecten van het overige bouwprogramma uit de omgevingsvisie gebruik te maken van een scenario.

4 Milieugevolgen en doelbereik

Voor een goede (bestuurlijke) afweging is inzicht nodig in de effecten van het plan op de leefomgeving en het milieu en op het doelbereik. Het MER moet dit helder beschrijven voor zowel het voorgenomen plan als voor de alternatieven en deze vergelijken met de referentiesituatie. De effecten dienen zo concreet als mogelijk in beeld te worden gebracht, passend bij het besluit. Ga daarbij in op de effecten tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase.

De Commissie wijst erop dat in het eerste ruimtelijke besluit voor een deelontwikkeling binnen het totale plangebied (zoals nu voorzien: de ontwikkeling van het Zwitsalterrein) de milieueffecten van het totale project in beeld gebracht moeten worden. Afhankelijk van de fase waarin de ontwikkelingen zich bevinden, kan het MER wel een meer gedetailleerde effectbeschrijving voor de eerste deelontwikkeling(en) geven en een meer kwalitatieve beschrijving voor de ontwikkelingen die minder ver gevorderd zijn. Bij opvolgende besluiten voor volgende deelprojecten moet het MER steeds aangevuld en geactualiseerd worden op basis van de dan bekende informatie.

Het beoordelingskader

In tabel 5.1 van de NRD staat het beoogde beoordelingskader. De Commissie adviseert om het beoordelingskader uit te breiden zodat het aansluit op alle doelen voor het plangebied. Voeg in ieder geval de thema's groen (inclusief biodiversiteit binnen het gebied) en ruimtelijke kwaliteit toe. Geef daarbij ook aan wat de beoordelingscriteria zijn en de methode waarop de effecten worden beoordeeld.

De Commissie adviseert daarnaast om de beoordelingscriteria in een vroeg stadium zo concreet mogelijk te maken. Stel zoveel mogelijk vooraf vast op basis van welke indicatoren de ambities en andere omgevingsaspecten worden getoetst. Beschrijf vervolgens voor iedere indicator de gebruikte databron(nen) en de waarde(n) waaraan wordt getoetst. Onderbouw per indicator duidelijk de basis voor de beoordeling (positief, negatief, neutraal).

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het plan worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is om te laten zien in hoeverre de alternatieven andere effecten veroorzaken. Geef voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

4.1 Bodem en water

In de NRD wordt in het beoordelingskader aangegeven dat de effecten op bodem en water kwalitatief worden beoordeeld. De Commissie adviseert om in het MER duidelijk aan te geven in hoeverre het plan gestuurd wordt door of bijdraagt aan het principe Water en bodem sturend (zie ook paragraaf 4.4 van dit advies).

4.2 Gezondheid en leefomgeving

Beschrijf de effecten om gezondheid te beschermen en manieren om gezondheid te bevorderen. Sluit daarbij aan op de (wettelijke) kaders en de doelen voor het gebied.

Luchtkwaliteit

Beschrijf de effecten op de concentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂), ook onder de grenswaarden. Breng alle bronnen die een significante bijdrage leveren aan luchtverontreiniging in beeld, zoals verkeer en bedrijvigheid. Presenteer de contouren op kaarten. Geef per deelgebied aan hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen in de verschillende contouren komen te liggen. Geef voor bestaand gebied aan of deze te maken krijgen met een andere (lagere of hogere) concentratie luchtverontreiniging. Beoordeel de bijdrage aan de achtergrondconcentratie en toets de concentratie aan de grenswaarden en de (meest recente) WHO-advieswaarden. Geef ook aan of de locaties van gevoelige bestemmingen, zoals scholen, voldoen aan het afstandsadvies tot drukke binnenstedelijke wegen van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving¹². Geef de gezondheidkundige betekenis van de variatie of toename in concentraties in de lucht.

Geluid

Beschrijf de bronnen (verkeer, bedrijvigheid, evenementen) en hun geluidemissies. Geef kwantitatief en op kaart weer hoe hoog de geluidbelasting is door de verschillende bronnen en cumulatief in het gebied. Toon de toe- en afname van de geluidsbelasting aan de gevel van bestaande woningen in (de omgeving van) het plangebied. Ga daarbij ook in op de geluidbelastingen op de verschillende bouwhoogten. Geef inzicht in het aantal te verwachten ernstig gehinderden en ernstig slaapverstoorden en de verandering daarin. Toets de geluidbelastingen aan de grenswaarden en de WHO-advieswaarden en aan gemeentelijke doelstellingen. Vanuit gezondheidsoogpunt is minimaal één rustige zijde van een woning aan te bevelen. Beoordeel daarom in hoeverre de nieuwe woningen beschikken over een rustige zijde en buitenruimte. Beschrijf en onderbouw de effectiviteit van mitigerende maatregelen als aanzienlijke milieugevolgen kunnen optreden.

Externe veiligheid

Beschrijf de effecten op externe veiligheid van eventuele risicobronnen. Geef de risicocontour van het Plaatsgebonden Risico (PR) van 10⁻⁶/jaar en 10⁻⁸/jaar op kaart weer. Indien relevant, bereken het groepsrisico en geef aan of er sprake is van aandachtsgebieden of een voorschriftgebied. Laat zien waar zich kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten bevinden en

¹² De Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving heeft geadviseerd geen gevoelige bestemmingen te projecteren binnen 25 meter van drukke binnenstedelijke wegen. Daarbij is 'druk' gedefinieerd als een verkeersintensiteit van meer dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal. Zie [Wegverkeer en gevoelige bestemmingen in relatie tot luchtkwaliteit](#). In het kader van het Schone Lucht Akkoord is dit afstandsadvies ook opgenomen in het [Advies bescherming hooggevoelige groepen](#).

hoeveel mensen zich er ophouden. Ga in op effecten van een eventuele mobiliteitshub, waar op relatief grote schaal elektrische vervoermiddelen opgeladen zullen worden en op veiligheidsrisico's die samenhangen met duurzame energiebronnen.

Gezondheidsbevordering

In de omgevingsvisie en het daarin opgenomen gebiedsprofiel voor de Kanaalzone zijn verschillende doelen geformuleerd voor de inrichting van de openbare ruimte die bijdragen aan gezondheid, welbevinden, veiligheid en inclusiviteit. Zo is er het doel om een royale groenstructuur te maken die uitnodigt tot ontmoeting, beweging, sport en spel en recreatie en hoogwaardige verbindingen voor langzaam verkeer. Sluit het beoordelingskader hierop aan. Dan kan beschreven en beoordeeld worden in hoeverre deze doelen voor gezondheidsbevordering en leefkwaliteit behaald worden.

Ga in ieder geval in op de volgende aspecten:

- **openbaar groen:** groen zorgt voor verkoeling, een aantrekkelijke omgeving en een mogelijkheid tot recreatie, ontmoeten, ontspannen en beweging. Beoordeel de hoeveelheid groen en het aantal openbare ontmoetings-, sport-, speel- en verblijfsplekken voor de verschillende groepen bewoners (en gebruikers) in het (deel)gebied. Beoordeel ook de toegankelijkheid en bereikbaarheid van deze plekken, bijvoorbeeld ook die van de groene plekken langs het kanaal. Toets de bereikbaarheid aan het in de Omgevingsvisie opgenomen doel, dat voor iedereen een uitnodigende buitenruimte is op maximaal tien loopminuten afstand van de eigen woning;
- **mogelijkheden voor veilige en aantrekkelijke (hard)loop- en fietsroutes:** het gaat hierbij om routes in het plangebied, naar andere wijken en de binnenstad, naar het station, naar en langs het kanaal en naar het buitengebied. Beoordeel ook de barrièrewerking en oversteekbaarheid van het kanaal en drukke verkeerswegen. Op de westzijde van het kanaal worden voorzieningen voor doorgaand fietsen gerealiseerd. Beoordeel ook hier de veiligheid en oversteekbaarheid voor (hard)lopers en fietsers;
- **wind- en schaduwwerking:** beoordeel de schaduwwerking in de verschillende delen van het gebied. Voer een kwantitatief windonderzoek uit en beoordeel de windhinder, vooral rond de hoge (woon)gebouwen. Dit is belangrijk voor een prettig verblijf in de openbare ruimte.

Sociale cohesie en sociale veiligheid

In de Omgevingsvisie is veel aandacht voor sociale cohesie en het versterken van het sociaal fundament. De ruimtelijke inrichting en keuzes in de gebiedsontwikkeling kunnen van invloed zijn op deze doelen en ambities (samenhang tussen het sociale en fysieke domein).

De Commissie adviseert voor het behalen van de sociale doelen te kijken naar:

- de (ervaren) sociale veiligheid, de levendigheid (van de plinten van gebouwen), toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen, betaalbaarheid van woningen, verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid;
- de effecten op sociale cohesie van meer woningen en verdichting. Hierdoor kan er minder plek ontstaan voor openbare ruimte en buurthuizen, waardoor er bijvoorbeeld meer druk komt op plekken om elkaar te ontmoeten. Ook kan nieuwe ontwikkeling en verdichting effect hebben op sociale verhoudingen in het gebied of tussen bewoners;
- de tijdelijke effecten op sociale veiligheid door de bouw van nieuwe ontwikkelingen en nog niet bestemde/lege plekken waardoor er minder sociale controle in de omgeving is.

4.3 Mobiliteit

De Kanaalzone Noord heeft weinig toegangswegen. Deze wegen zijn belangrijke verbindingen tussen het centrum van Apeldoorn en het noorden. Met de mobiliteitsstrategie (zie paragraaf 3.1 van dit advies) zal de druk op deze toegangswegen toenemen, zoals rond de beoogde parkeerlocaties. Dit heeft vervolgens effect op de ontsluiting van het gebied. Daarnaast is in de NRD onvoldoende aangegeven hoe het verbinden van het Zwitsalterrein met het kanaal zich verhoudt tot het bestaande fietspad langs het kanaal en de beoogde voorzieningen en bruggen om actieve mobiliteit te bevorderen.

De Commissie adviseert om naast verbindingen voor autoverkeer en de parkeernormen nadrukkelijk in te gaan op de kwaliteit en functie van de aanwezige OV- en (aan te leggen) fietsverbindingen. Beschrijf hoe een zo optimaal mogelijk samenspel kan ontstaan tussen de diverse modaliteiten. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld het STOMP-principe¹³. Ga ook in op de hoeveelheid gebruikers van langzaam verkeersverbindingen en samenspel/effect op de ruimtelijke kwaliteit.

Onderzoek voor de alternatieven de volgende punten:

- effecten op de modal split (verdeling van de verplaatsingen over de vervoerwijzen);
- bereikbaarheid en doorstroming op de routes voor autoverkeer en fietsverkeer in en om het gebied;
- verkeersveiligheid;
- oversteekbaarheid;
- robuustheid van het netwerk, bijvoorbeeld in het geval van calamiteiten;
- parkeren (structuur en omvang, per deelgebied en voor het totaal).

4.4 Klimaat

In de NRD staan nog geen concrete indicatoren voor klimaatmitigatie, energielevering, klimaatadaptatie en circulariteit. De Commissie adviseert om duidelijke doelen te formuleren voor deze thema's die aansluiten bij het bestaande beleid (zie paragraaf 3.1 van dit advies). Bepaal op basis van deze doelen de relevante en voldoende specifieke indicatoren.

Klimaatmitigatie

Maak onderscheid tussen de verschillende aspecten van klimaatmitigatie en beoordeel deze los. Breng de belangrijkste bronnen van broeikasgasuitstoot in kaart. Bepaal de CO₂-uitstoot gerelateerd aan mobiliteit (zowel in de aanleg- als gebruiksfase). Onderzoek de effecten van energiegebruik in de gebouwde omgeving in relatie tot CO₂-uitstoot. Ga in op de effecten van mobiliteitsalternatieven, energiebronnen en energiegebruik. Kijk in dit onderdeel ook naar materiaalgebonden emissies.¹⁴

Geef aan in hoeverre de uitwerking van de plannen in lijn is met de eigen ambitie en de Nederlandse ambities voor CO₂-reductie. Ga daarbij in op de bijdrage die de gemeente in dit

¹³ Het STOMP principe geeft prioriteit aan meer duurzame vormen van mobiliteit (zoals fietsen en openbaar vervoer) en minder prioriteit aan minder duurzame mobiliteitsvormen (zoals de auto). STOMP als afkorting staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteitsdiensten en Privéauto.

¹⁴ De [Dutch Green Building Council](#) biedt hiervoor handvatten.

gebied levert aan de ambities van de Regionale Energiestrategie (RES) en de Warmtetransitievisie (TVW). Benoem daarnaast maatregelen waardoor de CO₂-uitstoot tijdens de aanleg- en gebruiksfase wordt beperkt.

Energie- en warmtelevering

Ga in op de energie- en warmtelevering in het gebied en beoordeel de ruimtelijke implicatie van de benodigde infrastructuur, zoals WKO-voorzieningen en ruimte voor zonnepanelen. Breng de milieueffecten, waaronder de effecten op de ondergrond, in kaart van deze energie- en warmtevoorziening(en). Beoordeel ook het doelbereik in relatie tot bijvoorbeeld energie-plus ambities voor de verschillende alternatieven (zie paragraaf 3.2 van dit advies).

Klimaatadaptatie

Geef aan welke maatregelen, regels en/of acties worden ondernomen om te komen tot de ambities voor klimaatadaptatie.¹⁵ Geef aan of daarmee de ambities worden gehaald. Ga in ieder geval in op:

- **waterkwantiteit en -kwaliteit:** gebruik daarvoor de informatie uit de klimaatstresstesten en de actuele informatie uit de KNMI-klimaatscenario's, met betrekking tot wateroverlast en droogte. De Commissie adviseert om in te gaan op de mate waarin regenwater wordt vertraagd, afgevoerd, verzameld en/of hergebruikt. Dit geldt ook voor de verhouding 'verhard versus groen'. Beschrijf deze aspecten en beoordeel deze kwantitatief;
- **hittestress:** in de NRD staat dat dit kwalitatief wordt beoordeeld op basis van een PET-kaart. De Commissie adviseert om de temperatuurstijging bij voorkeur kwantitatief in beeld te brengen. Betrek bij het onderzoek de eventuele effecten van koelinstallaties, voor zover deze warmte uitstoten. Geef ook een beschouwing over de gezondheidsrisico's als gevolg van hittestress. Beschrijf de (bron)mogelijkheden om hittestress te voorkomen of te verminderen (minder verharding, materiaalkeuze, schaduwwerking en zonweringsmogelijkheden). Toets aan de doelstelling in de Omgevingsvisie om hittestress tegen te gaan bij de inrichting van de openbare ruimte.

Circulariteit

De Commissie adviseert om in ieder geval de volgende aspecten van circulariteit te beschrijven:

- circulair bouwen en slopen;
- het behouden of bevorderen van de deeleconomie. In het gebied werkt al een aantal bedrijven volgens een circulair principe;
- de mate van gebruik van duurzame materialen (zoals houtbouw);
- afvalreductie, -scheiding en recycling.

Beschrijf in hoeverre de ambities op deze aspecten van circulariteit invloed hebben op de manier waarop afvalinzameling binnen het gebied wordt gerealiseerd. Wanneer verschillende logistieke varianten mogelijk zijn die een ruimtelijk effect hebben, neem dit dan mee in het bepalen van ruimtelijke alternatieven. Dit geldt ook voor de manier waarop de gemeente circulair bouwen en slopen faciliteert: kiest zij ervoor om bijvoorbeeld een grondstoffendepot binnen het gebied te organiseren, of juist buiten het gebied, of zorgt zij op een andere manier voor het bevorderen van circulair bouwen en slopen? Beschrijf dit zodat alle aspecten worden onderzocht.

¹⁵ Zie ook de [Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving](#) van het Kennisportaal Klimaatadaptatie.

Geef aan welke maatregelen, regels en/of acties worden ondernomen om te komen tot het bepalen van de circulariteitsambities. Bespreek hoe dit past in de verschillende voorkeursconcepten voor circulariteit (vaak aangeduid met de R-ladder volgens Cramer). Bespreek ook of daarmee de ambities worden gehaald. Ga daarbij in op het gebruik van grondstoffen, energie, materialen en afvalstoffen. Ga ook in op hoe het gebruik kan worden voorkomen en welke mogelijkheden er zijn voor hergebruik, recycling of het terugwinnen. Geef aan hoe de voortgang van circulariteitsopgave wordt gemonitord. Beschrijf hoe de monitoring zich verhoudt tot circulariteitsopgaven en -monitoring in andere relevante gebiedsvisies (bijvoorbeeld op provinciaal niveau of de Omgevingsvisie Apeldoorn).

4.5 Natuur

Biodiversiteit en stadsecologie binnen het gebied

Uit het gemeentelijke beleid volgen verschillende doelen en opgaven voor groen en biodiversiteit. Pas het beoordelingskader hierop aan zodat er getoetst kan worden of de ontwikkeling bijdraagt aan de gemeentelijke doelen en opgaven. De Commissie adviseert om aanvullend de indicatoren biodiversiteit, stadsecologie en groen-blauwe structuur op te nemen in het beoordelingskader. Ga na welke positieve effecten bereikt kunnen worden en welke maatregelen hiervoor nodig zijn. Deze effecten beperken zich niet alleen tot (beschermde) natuurgebieden. Biodiversiteit kan namelijk overal verbeterd worden. Ook voor Kanaalzone Noord geldt dat er veel mogelijkheden zijn om de biodiversiteit te verbeteren in het plangebied zelf.

Beschermde natuurgebieden

Beschrijf de mogelijke invloed van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000-gebieden en het Gelders Natuurnetwerk (GNN) met de Groene ontwikkelingszone. Beschrijf ook hoe deze effecten verschillen per alternatief. De kern van Apeldoorn ligt direct naast het Natura 2000-gebied de Veluwe. Er moet worden beoordeeld of aantasting van natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten. Maak inzichtelijk wat de effecten zijn ten aanzien van stikstofdepositie als gevolg van bouw- en gebruiksfase op Natura 2000-gebieden en GNN-gebieden. Maak stikstofberekeningen met AERIUS om te laten zien in hoeverre het totale project leidt tot (verdere) overschrijding van de kritische depositiewaarden. Ga in het MER in op maatregelen om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

Als gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dan moet een Passende beoordeling worden opgesteld. Daaruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken en waarden niet worden aangetast door de ontwikkeling, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Bij deze beoordeling mogen mitigerende maatregelen worden meegenomen.

Beschermde soorten

Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van vaste rust- of verblijfplaatsen. Geef, indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, aan of en in hoeverre de staat van instandhouding van de soort verslechtert. Beschrijf mogelijke

en/of benodigde mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

4.6 Cultureel erfgoed

Het voormalig Zwitsalterrein wordt gekenmerkt door een industrieel complex met hoge erfgoedwaarden. Daarvan is een deel aangewezen als gemeentelijk monument. In het beoordelingskader van de NRD staat aangegeven dat de effecten op landschap en cultureel erfgoed kwalitatief worden beoordeeld. De Commissie kan zich daar in hoofdlijnen vinden. Zij adviseert wel extra aandacht te besteden aan het behoud van het cultureel erfgoed van het Zwitsalterrein. Beschrijf niet alleen de effecten op de fysieke monumenten, maar ook op de bredere omgeving van deze monumenten. Ga in op de randvoorwaarden die worden gesteld aan de nieuwbouw in dit gebied.

4.7 Ruimtelijke kwaliteit

De Commissie adviseert om in het MER in te gaan op het effect van de realisatie van de voorgenomen activiteiten op de ruimtelijke kwaliteit in en om het gebied. Beschrijf hoe het gebied kan aansluiten op naastgelegen gebieden en hoe het kanaal een rol speelt bij de opgave nu en in de toekomst. Ga hier onder andere in op onderwerpen als stedenbouwkundige kwaliteit, samenhang/verbinding, belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde.

5 Overige onderwerpen

5.1 Leemten in kennis en monitoring

Laat zien over welke milieuaspecten er onvoldoende informatie is door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.2 Monitoring en evaluatie

De Commissie adviseert om het beoordelingskader van het MER en een dashboard (zie paragraaf 3.1 van dit advies) te gebruiken voor het opzetten van een monitorings- en evaluatieprogramma. Gebruik dit programma om de langjarige ontwikkeling te monitoren, te toetsen aan de ambities en doelen en de milieueffecten te volgen.

Geef aan wat de frequentie van monitoring en evaluatie is en wie verantwoordelijk is. Beschrijf het participatieproces en hoe in de monitoring en evaluatie de beleving van

bewoners een rol speelt. Laat indicatoren zoveel mogelijk aansluiten bij reguliere dataverzameling en het al opgestelde beoordelingskader. Neem in het monitoringsplan ook de ontwikkelingen in de omringende gebieden en raakvlakprojecten mee.

Geef ook aan welke maatregelen er achter de hand zijn indien niet aan (de ondergrenzen van) de opgestelde ambities en doelen wordt voldaan. Beschrijf wat de milieueffecten zijn van deze maatregelen achter de hand. De Commissie geeft in overweging om het monitoringsplan zo veel als mogelijk aan te laten sluiten op eerder gemaakte monitorings- en evaluatieplannen, zoals vanuit de Omgevingsvisie Apeldoorn.

5.3 Samenvatting en leesbaarheid

Samenvatting

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Deze verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER en moet als zelfstandig document leesbaar zijn. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofd- en nevendoelestellingen;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de transformatie van Kanaalzone Noord en de alternatieven, en de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

Leesbaarheid

Vorm en presentatie dragen bij aan een goed leesbaar MER. De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Gebruik daarbij tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een compact MER met achtergrondgegevens in een bijlage;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- actueel, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Tim Artz

ir. Tilly Fast

Simone Filippini (voorzitter)

dr. Patrick Patiwaël (secretaris)

ir. Suzanne van der Velde

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Wijziging van het Omgevingsplan voor het Zwitsalterrein.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet, de opvolger van onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit J11, "stedelijk ontwikkelingsproject". Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Apeldoorn.

Initiatiefnemer besluit

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3770](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

